

dázza a diktatúra rendszerét, hatalmi megosztását.

A regény főhőse, az Elnök a mitikus hősökre jellemző képességei révén mind nagyobb térségeket von uralma alá, mindezt egy titkos tanácsadó manipulálásra, vezetői képmutatásra biztató segítségével. Az eggyé gyúrt nép mit sem kérdőjelez meg Elnöke és köre intézkedéseiből, sőt feltétlen szeretetét istenimádattá fokozza. A jól felépített gépezet mégis elbukik, az Elnök légiesen menekül, a nép kétségbeesik, és megszenvedti vezetője eltűntét.

Andaházinál a mitizálás a diktatúratörténet velejéig hatol, a kritika keserű élet paródiába illő hangvétel egyensúlyozza. „Mellünkön keresztbe tett kézzel térdeltünk le, s könyörögtünk neki, hogy igen, hogy tegye meg. Wari Fia felénk fordította a gépporrát, s kilőtte az első sorozatot.”

GYUTAI ZSUZSANNA

(*Magvető Kiadó, Budapest, 2002, 1690 Ft*)

ERLEND LOE:

Naiv. Szuper.

Nem igényel különösebb szellemi erőfeszítést annak megjósolása, hogy Európa ezen szegletében egy „Ki tud többet a modern norvég irodalomról?” jellegű vetélkedő elindítása biztos bukással fenyegetne, így

akár még azt is gondolhatnánk, hogy Henrik Ibsen, majd a Nobel-díjjal is elismert Knut Hamsun felbukkanása óta a norvég irodalmi színtér szereplői kizárólag intenzív alkotói semmittevésével múlatják napjaikat. Természetesen erről szó sincs, épp ellenkezőleg, a norvég irodalom 20. századi története bővelkedik kultúrkincesekben, elegendő Tarjei Vesaas, Johan Borgen vagy éppen a tragikus sorsú Jens Bjørneboe magyarul is olvasható műveit megemlíteni. Mindazonáltal tény, hogy a jelenkori Norvégia meghatározó irodalmi áramlatairól meglehetősen keveset hallhatunk, ezért figyelemre méltó az a műfordítói és kiadói törekvés, melynek eredményeképpen most a fiatal norvég írógeneráció egy ígéretes tagja mutatkozhat be a magyar olvasóközönség előtt.

A *Naiv. Szuper.* az író második regénye, mely 1996-os megjelenése óta állandó témája a norvég irodalmi diszkurzusnak, sőt a Loe-féle „alkalmazott naivizmus” ma már tananyag az Oslói Egyetem egyes szemináriumain. A siker receptje tulajdonképpen egyszerű: alapanyagként vegyünk egy evőkanálnyi egzisztenciális válságot, adjunk hozzá egy adag (ön)ironizáló hajlamot, vágjunk bele egy szelet posztmodern abszurditást, aztán az egészet süssük meg egy formabontóan hétköznapi stílus tepsiben, majd a végeredményt vastagon vonjuk be szeretetreméltóan emberi humorral. Mind-

ez azonban csak akkor fogyasztható, ha a szakács ismeri szakmája minden fortélyát, és úgy tudja ízesíteni művét, hogy sem a komoly problémákkal való debil viccelődés, sem pedig a kínosan patetikus moralizálás kellemetlen mellékíze nem lesz érezhető. Ebben az esetben szerencsére már a kóstolás során kiderül, hogy Erlend Loe mesterien főz.

A regény alapvetően egy kórosan elbizonytalanodott, kissé magányos mai huszonéves szórakoztatóan tanulságos önelemzése, amolyan csináld-magad pszichoterápia. Hősiünk egy vesztes krocktmérkőzés után hirtelen azzal szembesül, hogy a világból eltűntek az összefüggések, így aztán ideiglenesen felfüggeszti addigi életét, és szisztematikusan keresni kezdi a Nagy Kérdésekre adandó válaszokat, a valaha megvolt, de elveszett távlatokat, frusztráltabb hangulataiban pedig azon morfondírozik, hogy „a perspektívának olyanak kellene lennie, amit az ember megvehet és intravénásan beadhat magának”. Ezalatt szinte akaratlanul is visszatalál saját gyermeki énjéhez, újra felfedezi a játék lélektisztító örömet, ráébred, hogy egyáltalán nincs egyedül. És, távolról sem melleleg, még szerelmes is lesz. Micsoda giccs, pfújolhatna a művelt közönség ez utóbbi fejlemény kapcsán, de rosszul tenné, mivel Loe, jó szakácshoz illő módon, hangsúlyosan kerüli a bulvármagazin közeli ízesítőszerkezetek használatát. Valójában

kedvesen esetlen, óvatosan tapogatózó szerelemkezdemény ez, a viszonyt lelki harmóniának nem annyira oka, mint inkább következménye, úgy, hogy közben semmit sem garantál, és semmit sem feltételez.

A főszereplő magára találása egy részletesen dokumentált lineáris folyamat eredménye, így a definíció-mágia kedvelői még azt is megállapíthatják, hogy egy már-már aggasztóan mulatságos fejlődésregénnyel és/vagy rendhagyó naplóval van dolguk. Érdekes, bár nem igazán eredeti Loe azon módszere, amellyel az internetkultúra és a hypertext szellemében különféle inzerteket felhasználva alakít az elbeszélés kiszámíthatóságán. Hasonlóképp különleges az egyszerűen építkező laza nyelvezet és a töredezett szövegszerkezet együttese, mely Norvégiában fontos eleme az igényes prózairodalomnak. A könyv legfőbb erénye mégis a történeten végigvonuló egyéni hang, a saját írói stílus, valamint az a játékos komolyság, netán komoly játékos-ság, amellyel Loe egyszerre több korosztályt is képes megszólítani. Végül is nem kevesen gondolhatjuk, hogy ha az ő világában ennyire szuper naivnak lenni, akkor ki a fenét érdekel a világegyetem elkerülhetetlen összeroskadása?

FEKETE LÁSZLÓ

(Scolar Kiadó, Budapest, 2002, 239 oldal, 1495 Ft)